

***Philadelphus*: geurende toppers!**

De naam boerenjasmijn is natuurlijk afgeleid van de echte jasmijn, vooral door de heerlijke geur die de bloemen van beide planten verspreiden. Verder hebben de planten niets met elkaar gemeen. Maar om nu te zeggen dat jasmijn (*Jasminum*) gedistingeerder is of meer verheven dan boerenjasmijn (*Philadelphus*) ... nee. De overdadige bloei met heerlijk geurende bloemen is door weinig planten te evenaren.

Auteur: Ronald Houtman

7 min. leestijd

Philadelphus coronarius

Genoeg over jasmijn; dit artikel gaat over boerenjasmijn, *Philadelphus*. De bekendste soort is *Philadelphus coronarius*. Deze struiken werden van oudsher veel in boerderijtuinen geplant. Hier komt dus de Nederlandse naam boerenjasmijn vandaan. *P. Coronarius* is ook de enige soort die inheems is in Europa. Alle andere soorten komen voor in Azië en Noord- en Midden-Amerika. Van nature komt *P. Coronarius* voor in Zuid-Europa en de Kaukasus. Het is een forse en vrij brede struik, die zo'n 3 m hoog kan worden. De oudere takken en bast zijn vrij lichtgrijs. De bloemen openen vanaf half tot eind mei. Ze staan in trossen met vijf tot negen bijeen, zijn 2,5-3 cm groot, roomwit en verspreiden een fantastische geur. Er zijn twee cultivars in cultuur. 'Aurea' is de geelbladige variant van de soort. Helaas is het blad 's zomers gevoelig voor zonnebrand, en door het vrij vroege uitlopen in het voorjaar is het blad ook gevoelig voor nachtvorst. Toch hoeven dit geen nadelen te zijn. De meningen zijn verdeeld over de schoonheid van de witte bloemen tegen de achtergrond van het gele blad. De andere cultivar is 'Variegatus'. Behalve het feit dat de groene bladeren brede crème-witte randen hebben, is 'Variegatus' gelijk aan 'Aureus', ook wat betreft gevoeligheid voor nachtvorst en bladverbranding. Beide cultivars zijn mooie accentstruiken in gemengde vakbeplantingen.

Familie

Philadelphus wordt ingedeeld bij de *Hydrangeaceae*. Tot deze familie behoren enkele zeer bekende en zeer breed toegepaste planten, waaronder *Deutzia*, *Hydrangea*, *Kirengeshoma* en *Schizophragma*. Het geslacht *Carpenteria*, inheems in het zuidwesten van Noord-Amerika, is het nauwst verwant aan *Philadelphus*. De bekendste vertegenwoordiger hiervan, *C. Californica*, ziet er dan ook een beetje uit als een wintergroene *Philadelphus*. Deze heester heeft smal ovaal blad en bloeit met grote witte bloemen met een opvallend hart van gele meeldraden. Het geslacht *Philadelphus* telt zo'n 70 soorten, maar slechts een klein aantal hiervan is voor onze tuinen en plantsoenen van belang. Enkele soorten (en cultivars) worden op kleine tot redelijke schaal gekweekt. De prachtige *P. Delavayi* is hier een van. Dit is een forse struik, die meestal tussen 2 en 4 m hoog wordt, met opvallende rode jonge twijgen. De bloemen zijn enkel, circa 3 cm groot en openen rond eind mei, begin juni. Ze zijn wit met een licht-

Philadelphus coronarius 'Variegatus'

Genoeg over jasmijn; dit artikel gaat over boerenjasmijn: *Philadelphus*

purpergroene kelk. Bij de natuurlijke vorm (f.) *melanocalyx* zijn de kelkjes purperrood, wat prachtig contrasteert met de witte kroonblaadjes. Ook *P. Lewisii* wordt gekweekt, gewoonlijk met de cultivar 'Waterton' als vertegenwoordiger. Deze krachtig groeiende struik wordt ruim 2 m hoog. De jonge twijgen zijn ook bij deze plant opvallend rood. De bloemen openen in de tweede helft van juni. Ze zijn iets roodachtig in knop en openen roomwit. De enkelvoudige bloemen zijn circa 3,5 cm groot en geuren redelijk. Naast deze twee soorten zijn de vele hybriden van *Philadelphus* minstens zo belangrijk.

Cultivargroepen

Halverwege de jaren 90 van de vorige eeuw heeft het toenmalige Proefstation voor de Boomkwekerij in Boskoop een sortimentsonderzoek naar *Philadelphus* uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek is ook gekeken naar een logische indeling van de vele cultivars en hybriden, wat tot gevolg had dat er een nieuwe indeling in

cultivargroepen werd voorgesteld. Deze wordt inmiddels ook gebruikt. De basis voor deze indeling stamt uit 1927, toen Alfred Rehder in zijn 'Manual of Cultivated Trees and Shrubs' alle toen bekende cultivars in vijf groepen onderbracht. Deze groepen waren op hun beurt weer gebaseerd op de (vermeende) kruisingsouders van de verschillende cultivars en hybriden. De Franse kweker Victor Lemoine heeft aan het eind van de 19e eeuw en het begin van de 20e eeuw gericht gekruist met *Philadelphus*. Hieruit kwamen veel cultivars en hybriden voort die ook nu nog in grote aantallen worden gekweekt. Twee planten, door Lemoine ontwikkeld, werden door Rehder tot 'stamhouder' van twee gelijknamige cultivargroepen verheven: *P. 'Lemoinei'* en *P. 'Purpureo-maculatus'*. Verschillende andere auteurs (Bean, Hillier, Krüssmann) zijn op deze groepsindeling doorgegaan, en vanwege de importantie van hun publicaties werd dit steeds overgenomen door de praktijk. De belangrijkste afwijkende indeling stamt echter uit 1949, toen Herman Grootendorst een nieuwe indeling in vier groepen maakte. Hij noemde deze groepen simpelweg 1 t/m 4. Waarschijnlijk zijn het kleine Nederlandse taalgebied en het feit dat de groepen geen namen kregen de reden dat deze indeling niet breed werd opgepikt.

Uit het onderzoek door het Proefstation bleek dat nagenoeg dezelfde indeling als die van Grootendorst het meest sluitend is. Marco Hoffman, die het onderzoek in 1995 afrondde, heeft deze groepen opnieuw gepubliceerd, nu

'Golden Glow'

'Golden Glow' is een nieuwe heester die direct opvalt door haar zuivere gele blad kleur. Deze nieuwe heester is een ideale soort voor vakbeplanting, woon- en werkomgeving rotondes en massa beplanting. Maar ook als potplant geeft hij kleur. 'Golden Glow' is gevonden door Hans Nijland in 2008 als sport in de Lonicera nitida 'Maigrün'. De blaadjes zijn zo'n 1,2 cm lang, leerachtig en goudgeel van kleur. 'Golden Glow' staat het liefst op een zonnige standplaats maar in de halfschaduw kan hij ook zijn waarde nog tonen. De winterhardheid van Lonicera nitida 'Golden Glow' is voldoende voor het Nederlandse klimaat. 'Golden Glow' heeft weinig verzorging in de tuin nodig en kan indien gewenst stevig worden gesnoeid.

Golden Glow is winnaar van een bronzen medaille op het Plantarium in 2013 en GrootGroenPlus 2015.

Deze nieuwe heester is een ideale soort voor vakbeplanting, woon- en werkomgeving rotondes en massa beplanting. Maar ook als potplant geeft hij kleur. 'Golden Glow' is gevonden door Hans Nijland in 2008 als sport in de Lonicera nitida 'Maigrün'. De blaadjes zijn zo'n 1,2 cm lang, leerachtig en goudgeel van kleur.

met groepsnamen. Deze groepen worden tot op heden in de praktijk gebruikt.

Purpureo-maculatus-groep

Planten laag tot middelhoog (0,3-2 m). Bladeren klein tot middelgroot, aan de niet-bloeiende scheuten 2-8 cm lang. Bloemen (room)wit met een paarsrood centrum. Veel cultivars in deze groep zijn iets minder tegen strenge vorst bestand en zullen dan ook insterven tijdens strenge winters. De bekendste en tevens meest winterharde in deze groep is 'Belle Etoile'. Het is trouwens ook één van de meest toegepaste. Het is een mooie, vrij dicht vertakte, breed opgaande struik van circa 1-1,5 m hoogte. De bloemen zijn wit met een paarsrood centrum en geuren sterk en zeer aangenaam. Ze zijn circa 6 cm groot en staan wijd open. Bloeit rond begin juli. Ook rond begin juli bloeiend, maar veel forser, tot zo'n 2 m, is 'Beauclerk'. Deze plant bloeit met zo mogelijk nog grotere bloemen, tot ruim 6 cm groot. Ook deze bloemen zijn wit met een paarsrood centrum en geuren zeer sterk en aangenaam. Vanwege de forse groei moet deze plant regelmatig worden gesnoeid en op een enigszins beschutte plaats worden toegepast.

Een derde, vrij nieuwe cultivar is 'Yellow Cab'. De bladeren zijn diepgeel en de bloemen, die begin juni openen, zijn roomwit met een licht roodpaars centrum. In tegenstelling tot *P. coronarius* 'Aureus' is het contrast tussen bloem en blad bij 'Yellow Cab' wel aantrekkelijk, voornamelijk vanwege het gekleurde centrum van de bloemen en de donkerder gele bladeren.

Lemoinei-groep

Planten laag tot middelhoog (0,2-2 m). Bladeren klein, aan de bloeiende en niet-bloeiende scheuten vrijwel steeds korter dan 5 cm. Bloemen (room)wit. De meeste bekende en op grotere schaal gekweekte cultivars worden in de Lemoinei-groep (en de Virginalis-groep) geplaatst: 'Dame Blanche' en 'Manteau d'Hermine'. Beide zijn zeer lage tot lage, fijn vertakte struikjes. 'Manteau d'Hermine' is met een hoogte van circa 0,2-0,6 m de laagste van deze twee. 'Dame Blanche' wordt zo'n 20 cm hoger. Er zijn nog enkele kleine verschillen tussen deze twee cultivars. 'Dame Blanche' bloeit in de tweede helft van juni met witte bloemen van circa 3 cm doorsnede die enkel tot halfgevoerd zijn. Ze geuren zeer sterk. Bij 'Manteau d'Hermine' zijn de bloemen meer roomwit van kleur, geuren ze beduidend zwakker en zijn ze halfgevoerd tot gevuld. De bloei valt gewoonlijk in de eerste helft van juni. Ook 'Silberregen' is

Philadelphus 'Lemoinei' *Philadelphus coronarius* 'Variegatus'

met een hoogte van 0,4-0,8 m een zeer lage cultivar. De dunne takken dragen enkelvoudige, witte bloemen die in de tweede helft van juni openen. Ze zijn circa 4 cm in doorsnede en verspreiden een typische geur, die volgens sommigen aan aardbeien doet denken. Naast deze drie, toch wel fijnvertakte cultivars, zijn er enkele iets hogere in deze groep. Natuurlijk is er de standaardcultivar voor deze groep: 'Lemoinei'. Al in 1888 door Victor Lemoine ontwikkeld en nog steeds een gangbare cultivar. Het is een plant van 1-2 m hoogte waarvan de jonge twijgen opvallend roodachtig gekleurd zijn. De bladeren zijn wat lichter groen dan bij de meeste andere *Philadelphus*, die over het algemeen donkergroene bladeren hebben. De bloemen openen in de eerste helft van juni, zijn enkel, wit en sterk geurend. Ze zijn circa 3,5 cm in doorsnede. De geheel gevulde bloemen van 'Frosty Morn' zijn circa 4 cm groot en geuren redelijk sterk. De bloei valt in de tweede helft van juni. Net als de andere cultivars is het een rijk bloeiende, dicht vertakte struik. 'Frosty Morn' wordt circa 1-1,5 m hoog en is een van de meest winterharde cultivars.

Virginalis-groep

Planten middelhoog tot hoog (1-4 m). Bladeren vrij groot, aan de niet-bloeiende scheuten vrijwel steeds langer dan 5 cm. Bloemen (room) wit. Ook in deze groep vinden we een relatief groot aantal regelmatig gebruikte cultivars. Natuurlijk is er de standaardcultivar, 'Virginal', die zeer veel gekweekt en toegepast wordt.

Het is een middelgrote struik, tot circa 2,5 m hoogte, met een kenmerkende, vrij stijf opgaande groeiwijze. De bloemen openen in de tweede helft van juni. Ze zijn wit, gevuld tot halfgevoerd en duidelijk komvormig. Ze zijn circa 4,5 cm groot en geuren sterk en aangenaam. De zeer winterharde Amerikaanse 'Minnesota Snowflake' lijkt wat op 'Virginal', maar heeft iets lichter groene bladeren en wat regelmatig gevormde bloemen. Twee cultivars die vrij sterk op elkaar lijken, zijn 'Albâtre' en 'Bouquet Blanc'. 'Albâtre' is een vrij compacte plant, tot circa 1,5 m hoog. De jonge scheuten zijn rood, een belangrijk verschil met 'Bouquet Blanc'. De witte bloemen, die rond de tweede helft van juni openen, zijn halfgevoerd en geuren redelijk sterk. Ze zijn circa 4 cm groot. De bloemen bij 'Bouquet Blanc' zijn vrijwel identiek en de plant verschilt alleen van 'Albâtre' door het ontbreken van de rode jonge twijgen en de forser, tot 2 m hoge groei. De wat nieuwere 'Polar Star', een Amerikaanse cultivar, valt op door de enorm grote bloemen. De zuiverwitte bloemen zijn halfgevoerd en tot ruim 7 cm groot. Ze geuren slechts licht. 'Polar Star' is een breed opgaande struik, tot ruim 2 m.

Burfordensis-groep

Planten middelhoog tot hoog (1-4 m). Bladeren gemiddeld van grootte, aan de niet-bloeiende scheuten meestal langer dan 5 cm. Bloemen (room)wit, gewoonlijk enkelvoudig. In deze groep vinden we relatief weinig cultivars die op redelijke schaal worden gekweekt en gebruikt. 'Burfordensis', de standaardcultivar in deze

SORTIMENT

Philadelphus 'Dame Blanche'

Philadelphus 'Burfordensis'

groep, is een opvallend strak opgaand groeiende cultivar. Hierdoor is de plant geschikt om als haag te worden toegepast. De bloemen zijn enkel, wit, circa 5 cm groot en redelijk geurend. De bloemen openen in de tweede helft van juni.

In kwekerijen werd een plant verkocht als *P. Monstrosus* (en soms ook als *P. Pubescens* of *P. Grandiflorus*). Na onderzoek werd duidelijk dat

Philadelphus 'Minnesota Snowflake'

deze namen niet klopten en de plant werd in 1994 omgedoopt tot 'Hidden Blush'. Het is een duidelijk opgaand groeiende struik, tot 3 m hoog. De bloemen openen in juli, staan in forse losse trossen en zijn enkel, zelden halfgevuld. Ze zijn wit met een zeer lichte, vaak nauwelijks zichtbare paarsrode bloesem aan de basis, circa 5 cm groot en geuren sterk en aangenaam. De bloemblaadjes zijn typisch omgebogen aan de top, waardoor een soort gootje ontstaat.

Naast *P. Coronarius* 'Variegatus' is ook 'Innocence' een bontbladige cultivar. De bladeren van deze plant zijn echter niet netjes bont gerand, maar onregelmatig geel gestreept en gevlekt. Het maakt de plant geschikt om als accentplant in groenstroken en gemengde beplantingen te worden gebruikt. De bloemen openen in de tweede helft van juni, ze zijn enkel (soms halfgevuld), wit, circa 3,5 cm groot en geuren sterk en aangenaam.

Standplaats en toepassingen

Dat boerenjasmijn populair is, heeft de plant aan een aantal duidelijke positieve eigenschappen te danken. Allereerst natuurlijk de rijke bloei met witte, gewoonlijk sterk en aangenaam geurende bloemen. Maar daarnaast zijn het gemakkelijke planten, die goed groeien op veen-, zand- en lichte kleigronden. De planten zijn goed winterhard en gemakkelijk te vermeerderen en te kweken. *Philadelphus* kan het best in de volle zon worden geplant, maar ook in de halfschaduw zal hij voldoen. In de schaduw zullen de planten duidelijk minder rijk bloeien. Behoudens aantastingen door spint en soms bladluis zijn er weinig ziekten en plagen waar *Philadelphus* gevoelig voor is.

Tijdens de bloei is *Philadelphus* zeer opvallend, maar als de planten niet bloeien, zijn het onopvallende, (meestal) groenbladige struiken. Hierdoor kunnen ze prima worden gebruikt in gemengde beplantingen. Vanwege het formaat, de groei-kracht en de gezondheid zijn ze geschikt voor extensieve toepassingen, met name in groenstroken en gemengde beplantingen. Daarnaast is *Philadelphus* een plant die van oudsher bij boerderijen en buitenplaatsen wordt geplant, en natuurlijk zijn het ook uitstekende bloemheesters voor middelgrote en grote tuinen en parken. Ook voor kleine(re) tuinen zijn er geschikte cultivars. Denk hierbij aan 'Dame Blanche', 'Manteau d'Hermine' en 'Silberregen'. Voor vrijwel alle locaties is dus wel een boerenjasmijn geschikt, zodat overal van de mooie witte bloesem en fantastische geur kan worden genoten.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/30249/philadelphus-geurende-toppers